

ГОЛОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

11/10-1944

03.06.2016

Генеральному прокурору України

ЛУЦЕНКУ Ю.В.

Шановний Юрію Віталійовичу!

Надсилаємо адресований Вам депутатський запит народного депутата України Капліна С. М., оголошений на засіданні Верховної Ради України 3 червня 2016 року, для розгляду і надання відповіді автору запиту і Верховній Раді України у встановлений чинним законодавством 15-денний термін.

Додаток: депутатський запит на 5 арк. у 1 прим.

З повагою

А. ПАРУБІЙ

НАРОДНИЙ ДЕПУТАТ УКРАЇНИ

01008 м. Київ вул. Грушевського 5 тел.: (044) 255-43-52 e-mail: Kaplin.Serhii@rada.gov.ua

№ 101/2496 від «01» червня 2016 р.

**Генеральному прокурору України
Луценку Ю.В.**

ДЕПУТАТСЬКИЙ ЗАПИТ

Щодо перевірки законності та прозорості проведення відкритих торгів на виконання 100 операцій гідророзриву пласта, та захисту інтересів держави України, зокрема інтересів громадськості та навколишнього природного середовища, а також фактів діяльності окремих посадових осіб у зв'язку із проведенням таких торгів

Шановний Юрію Віталійовичу!

Мені, як народному депутату України, стало відомо, що належне державі підприємство - ПАТ «Укргазвидобування» оголосило тендер на закупівлю послуг з проведення 100 операцій гідророзриву пласта (ГРП) на 2016-2017 роки.

Питання проведення гідророзривів пласта через його безпосередній зв'язок з проблемами екології завжди характеризувалось підвищеною чутливістю. Серед основних екологічних проблем проведення ГРП виділяють: сейсмічні ризики; забруднення ґрунтових вод; викиди в атмосферу; забруднення поверхні вод та ґрунтів. Оцінка комплексу цих ризиків призвела до введення мораторію на проведення гідророзривів пласта у Франції, Болгарії, Чехії, відмовилась від видобутку шляхом проведення ГРП також Австрія, Велика Британія. В інших країнах суттєво змінили нормативну базу, зокрема щодо екологічного контролю проведення ГРП.

Питання екологічної безпеки було одним із основних при підготовці проекту пошуку та видобутку газу на ділянках Олеська і Юзівська, де передбачався видобуток вуглеводнів із застосуванням методів ГРП. Незважаючи на те, що операторами за цими угодами стали безумовні світові лідери нафтогазової промисловості – компанії Шеврон (США) та Шелл

(Нідерланди), які мають величезний досвід, зокрема, виконання ГРП, власні найсучасніші науково-дослідницькі інститути та екологічні центри, положення кожної з цих угод, умови роботи, екологічні питання та відповідальність надрокористувача, обсяг його інвестицій на вивчення всіх пов'язаних аспектів та запобігання впливу ГРП на навколишнє середовище і інші питання погоджувались сторонами протягом півтора року.

В процесі затвердження основних параметрів проекту на Олеській ділянці, серед іншого, було проведено комплексну екологічну експертизу і затверджено Міністерством екології та природних ресурсів України. Технологічні та природоохоронні аспекти гідророзривів перед погодженням органами місцевого самоврядування розглядалися протягом майже двох років на чотирьох засіданнях Львівської облради і трьох засіданнях Івано-Франківської облради. Кабінет Міністрів України та обласні ради включили положення про проведення інвесторами перед початком робіт із геологічного вивчення Олеської та Юзівської ділянок комплексного екологічного аудиту зазначених ділянок із особливим акцентом саме на можливий негативний вплив гідророзривів на довкілля.

Під час укладення угоди щодо Олеської ділянки компанію Шеврон зобов'язали профінансувати екологічний моніторинг проекту незалежними українськими експертами загальною вартістю 10 млн.доларів США, із особливим наголосом на оцінку впливу гідророзривів на стан довкілля.

На цьому фоні абсолютно неприйнятним і протиправним з точки зору природоохоронного законодавства є оголошення ПАТ «Укргазвидобування» тендеру на закупівлю послуг з проведення 100 операцій гідророзриву пласта (ГРП) на 2016-2017 роки, в умовах якого абсолютно не відображені навіть мінімальні екологічні вимоги.

Операціям ГРП через їх складність та безліч негативних наслідків у випадку навіть маленької помилки під час підготовки, планування та проведення ГРП, мали передувати тривалі підготовчі роботи, зокрема детальний відбір свердловин для забезпечення мінімізації можливості тектонічних зрушень, негативного впливу на існуюче землекористування, екологію; правильне використання геологічних даних для вибору об'єктів гідророзривів, у тому числі оцінка ризиків глибинних розломів, обводнення свердловин та інших геологічних наслідків, які можуть привести до землетрусів; втрати експлуатаційного фонду свердловин і прискорити обводнення фонду діючих свердловин; проведення моніторингу для запобігання ситуацій, коли гідророзрив може вийти за межі газового родовища. Крім того, до операції ГРП необхідно провести належну підготовку свердловин та заходи по запобіганню витоків, тощо.

За наявною інформацією газові та газоконденсатні свердловини філій ПАТ «Укргазвидобування» - ГПУ «Шебелинкагазвидобування» та ГПУ «Полтавагазвидобування», на які посилаються у тендерній документації, не підготовлені технічно для проведення робіт з гідророзриву пласта.

Немає жодної інформації щодо оцінювання вихідних екологічних показників (якість питної води до початку розробки, обсяги та характеристики стічних вод, можливих викидів в атмосферу) та інформації про забезпечення

подальшого моніторингу змін в часі екологічних показників після початку ГРП та його періодичність.

Крім цього, конкурсна документація, складовою якої є також майбутній договір про надання послуг з ГРП, не містить вимог щодо забезпечення належного рівня екологічної безпеки, відповідальність у випадку завдання шкоди навколишньому природному середовищу, тощо.

Ми маємо ситуацію, коли належна державі компанія приймає рішення про проведення тендеру на здійснення протягом року 100 (!!!) операцій гідророзриву пласта, вартість яких в річному плані на 2016 рік визначена в розмірі 540 млн.гривень без дотримання вимог законів України «Про публічні закупівлі», «Про здійснення державних закупівель», «Про оприлюднення інформації про закупівлю» та пов'язаних нормативно-правових актів.

Процедура підготовки до проведення тендеру та тендерна документація несуть чіткі та численні ознаки корупційних дій керівництва ПАТ «Укргазвидобування», і насамперед, Голови правління Олега Прохоренка та виконавчого директора Олександра Романюка.

ПАТ «Укргазвидобування» повідомляє про проведення тендеру та його умови на сайті 19.05.2016 р., а вже наступного дня у публікації на своїй сторінці у Facebook від 20.05.2016 Олег Прохоренко повідомляє, що «11 (одинадцять!) світових та українських компаній вже виявили зацікавленість на стадії консультацій та розробки технічного завдання», щобезпосередньо свідчить про вже проведені переговори і опрацювання предмету закупівлі з деякими вибірковими потенційними учасниками майбутньої закупівлі, що порушує процедуру проведення відкритих торгів.

Із слів заступника виконавчого директора Ю.Нагорняка, приведених на сайті ПАТ «Укргазвидобування», «ці операції (тобто ГРП) дозволять відчутно наростити видобуток у старих, виснажених родовищах, яких більшість». Як відомо, операції (технології) ГРП ефективні не на старих і виснажених родовищах, а на родовищах з високою потенційною енергією (високими пластовими тисками) та низькопроникливими колекторами.

Корупційні ознаки має і рішення щодо проведення дуже складного за технічними, природоохоронними та іншими аспектами для потенційних учасників тендеру в абсолютно неприйнятні короткі строки. Їм дали тільки 16 днів на підготовку тендерних пропозицій щодо здійснення 100 (!!!) операцій гідророзриву пласта. Кінцевий термін подачі тендерних пропозицій - 6 червня 2016 року, тобто лише через 16 робочих днів після оголошення тендеру. Зважаючи на обсяги інформації, яка має бути проаналізована потенційним учасником тендеру, комплексність тендерних пропозицій та участі зацікавлених компаній під час розробки конкурсної документації та технічного завдання, виникає підозра на наявність попереднього зговору та корупційної складової. Якісну конкурсну пропозицію може підготувати лише заявник, який заздалегідь був ознайомлений із деталями тендерних пропозицій і мав детальну геологічну та іншу інформацію щодо конкретних свердловин, в яких планується здійснення операцій гідророзриву пласта ПАТ «Укргазвидобування». Таким чином, більше ніж півмільярдний контракт може «відійти» заздалегідь визначеній компанії, в результаті чого будуть розкрадені кошти належній державі компанії, а також може бути заподіяна

невиправна шкода родовищам газу, що знизить зокрема коефіцієнт видобутку, а також навколишньому середовищу та життю і здоров'ю людей.

Додатково висновки щодо наявності корумпованого зговору посилюються в результаті аналізу технічного завдання, яке не надає необхідних вихідних даних для складення проекту (моделі ГРП) та належної калькуляції вартості робіт з ГРП. Тендер має елементи фіктивного конкурсу, так як не була заявлена інформація про конкретні характеристики по кожній свердловині, а наведені виключно усередненні данні по флоту, хімреагентах та термінах (графіках) проведення операцій, що робить неможливим складання коректного кошторису на проведення ГРП компаніями, що прийматимуть участь у тендері, та можуть привести до значних помилок у бік завищення вартості кожного лоту.

Крім того, проведення операцій з ГРП в свердловинах родовищ, де здійснюється видобуток традиційного газу може суттєво вплинути на властивості родовища та через порушення будови зменшити рівень видобувних запасів з родовища, привести до неможливості застосування альтернативних методів інтенсифікації видобутку та втрати частини експлуатаційного фонду свердловин через їх обводнення, руйнування експлуатаційних колон, тощо.

Таким чином, ПАТ «Укргазвидобування» не маючи необхідного досвіду щодо цих технологічно складних операцій, відповідної підготовки та облаштування свердловин в непрозорий спосіб залучає підрядника для проведення протягом року 100 (!) операцій гідророзриву пласта, що може призвести до екологічної катастрофи та забруднення перш за все водних ресурсів, зокрема питної води, та зменшення ефективності видобутку з родовища, а саме: коефіцієнту видобувних запасів. Також проведення цього тендеру призведе до неефективного використання державних коштів через наміри компанії провести гідророзриви у виснажених пластах з низькими залишковими запасами, що призведе до від'ємного економічного ефекту, що свідчить виключно про недбалість посадових осіб про використання коштів та подальшої економічної ситуації в компанії.

Складається враження, що обпікшись на непрозорих процедурах закупівлі колтубінгів, керівництво ПАТ «Укргазвидобування» винайшло більш «тонку» схему корупційного присвоєння грошей державної компанії в особливо великих розмірах. Після проведення непідготовлених, а відповідно шкідливих як для газових родовищ, так і стану довкілля, масових гідророзривів, перевіряючим буде набагато важче зафіксувати конкретні розміри збитків, зокрема і через те, що негативні наслідки непідготовлених і відповідно неправильно проведених гідророзривів будуть мати, на жаль, тривалий і багатофакторний характер.

Виходячи із вищенаведеного, прошу провести перевірку діяльності керівництва ПАТ «Укргазвидобування», спрямовану на проведення противоправного непрозорого тендеру на здійснення гідророзривів на родовищах компанії в Харківській та Полтавській областях, що несе загрозу безпеці Держави в енергетичній та екологічній сферах.

Керуючись статтею 86 Конституції України, статтями 15, 17 Закону «Про статус народного депутата України», -

ВИМАГАЮ:

1. Провести перевірки наведеної інформації та в разі підтвердження, вжити заходів реагування.
2. Про результати розгляду депутатського запиту, прийняті рішення та вжиті заходи повідомити в установлений законом строк, надавши повну інформацію щодо порушеного питання.

З повагою

Народний депутат України
Перший заступник голови Комітету ВРУ
з питань соціальної політики, зайнятості
та пенсійного забезпечення

С.М. Каплін
(посв.342)